

SHL 23 § Liikkumista tukevat palvelut

”Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen.

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi.”

Säännöksen perusteella oikeutta palveluun ei voisi evätä pelkän tuloajan perusteella eikä kategorista tulo- tai varallisuusrajaa saisi olla, vaan palvelua koskevan päätöksen tulee perustua SHL 23 § 2 momenttiin ja asiakkaan palvelutarpeen kokonaisarviointiin.

Ks. tarkemmin STM:n sosiaalihuoltolain soveltamisopas s. 53 ja s. 71–72 (lainaukset tässä jäljempänä)

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80391/05_17_Sosiaalihuoltolain%20soveltamisopas.pdf

-

Keusoten Liikkumista tukevat palvelut (SHL ja VPL) Soveltamisohje 1.1.2024 alkaen

<https://www.keusote.fi/wp-content/uploads/2024/01/Liikkumista-tukevien-palvelujen-soveltamisohje-hyvaksytty-27.11.2023.pdf>

2.2 Sosiaalihuoltolain perusteella myönnettävien liikkumista tukevien palvelujen taloudellinen tarveharkinta s. 7–8

Sosiaalihuoltolain mukaisissa liikkumista tukevissa palveluissa noudatetaan taloudellista tarveharkintaa ja tämän soveltamisohjeen liitteessä 2 kuvattuja tulo- ja varallisuusrajoja, jotka hyvinvointialueen aluehallitus vuosittain vahvistaa osana asiakasmaksuja. Yksin asuvan hakijan tulot ja käteisvarallisuus (eli talletukset, osakkeet ja rahastot), tai jos hakija asuu yhteistaloudessa avio- tai avopuolison kanssa, hakijan ja puolison yhteiset tulot ja käteisvarallisuus **eivät saa ylittää tulo- ja varallisuusrajoja.**

Hakijan tulee toimittaa tositteet tulo- ja varallisuustiedoistaan hakemuksen liitteenä.

Tuloina huomioidaan (brutto): • palvelunkäyttäjän ja hänen kanssaan yhteistaloudessa elävän (avio- tai avoliitto) henkilön veronalaiset ja verosta vapaat tulot ennen verojen vähentämistä • ansio- ja pääomatulot • metsätulo Tuloina ei huomioida seuraavia etuuksia ja avustuksia: asumistuki, omaishoidon tuki, eläkkeensaajan hoitotuki, vammaistuki, sotilasavustus, rintamalisä, tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavat sairaanhoito- ja tutkimuskulut, opintoraha, aikuisopintoraha, opintotuen asumislisä, toimeentulotukena maksettava toimintaraha ja matkakorvaus, kuntoutusrahalain mukainen ylläpitokorvaus, opintojen johdosta suoritettavat apurahat ja muut vastaavat avustukset, perhehoidon kustannusten korvaukset, lasten kotihoidon tuki, lapsilisä, lapsen hoitotuki, lapsikorotus, elatusapu tai elatuslaki, eläkkeisiin ja niihin verrattaviin tuloihin sisältyvät huollettavista aiheutuvat korotukset, syytinki.”

Liite 2 Sosiaalihuoltolain mukaisten liikkumista tukevien palvelujen tulo- ja varallisuusrajat, s. 30

-

STM:n sosiaalihuoltolain soveltamisoppaan s. 53, ja s. 71–72, mukaan:

*” Kyseessä on niin sanottu määrärahasidonnainen palvelu, mutta **palvelun myöntäminen ei ole kokonaan harkinnanvaraista.** Palvelun tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon muun muassa sosiaalihuoltolain 11, 12 ja 21 §, joiden mukaisesti **palvelua kohdennetaan sitä eniten tarvitseville.** Palveluja on toteutettava siten, että jokaiselle turvataan ihmisarvoisen elämän edellytykset. Mitään asiakasryhmää ei voi kokonaan sulkea palvelun ulkopuolelle kunnan ohjeistuksen perusteella, vaan **jokaisen kohdalla on arvioitava palvelutarve. Esimerkiksi henkilön tuloja ei ole laissa säädetty ainoaksi perusteeksi arvioida palvelun tarvetta.**”*

Oppaassa viitataan Turun HAO:n

ratkaisuun https://www.finlex.fi/fi/oikeus/hao/2016/turun_hao20160726, jonka mukaan **pelkällä tuloharkinnalla ei voida evätä SHL:n mukaista kuljetuspalvelua**. Eli päätöksen tulee perustua tarveharkintaan ja SHL 23 § 2 momenttiin, eli siihen kykeneekö henkilö itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja tarvitseeko hän palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi.

*"X:n sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua koskeva hakemus ja oikaisuvaatimus oli hylätty ensisijaisesti siksi, että hänen bruttotulonsa ylittivät kunnan lautakunnan vuonna 2011 vahvistaman tulorajan. Sosiaalihuoltolain perusteella myönnettävän kuljetuspalvelun myöntämisen edellytyksiä ei ollut määritelty laissa ennen 1.4.2015 voimaan tulleen sosiaalihuoltolain uudistusta. Asiassa oli ilmennyt, **että lautakunnan vahvistaman tulorajan alittaneet oli asetettu etusijalle** senkin jälkeen, kun sosiaalihuoltolain 23 §:n 2 momenttiin oli tullut säännös siitä, millaisilla julkisten kulkuneuvojen käyttökykyyn ja palvelun tarpeeseen liittyvillä perusteilla tätä palvelua järjestetään. Kyseisessä **lainkohdassa ei ole mainittu, että kuljetuspalvelun myöntämisen edellytyksenä olisivat tietyn tulorajan alittavat tulot. Myöntämisedellytysten tultua lakiin oikeus palveluun on ratkaistava lain perusteella**. Edellä olevan vuoksi hallinto-oikeus kumosi yksilöjaoston oikaisuvaatimuksen hylkäävän päätöksen ja palautti asian sille uudelleen käsiteltäväksi. Jaoston tulee tehdä perusteltu X:n yksilölliseen tilanteeseen ja uuden sosiaalihuoltolain säännöksiin perustuva päätös siitä, onko X:llä oikeus sosiaalihuoltolain mukaiseen kuljetuspalveluun."*

-

Muuta huomioitavaa SHL:n mukaisen liikkumisen tuen määrästä ja käyttötarkoituksista:

HE 164/2014 vp s. 117: **"Liikkumisen tuen määrästä ei olisi laissa tarkempia säännöksiä, vaan sen järjestämisen laajuus riippuisi asiakkaan arvioidusta yksilöllisestä palvelutarpeesta."**

Sosiaalihuoltolain soveltamisopas s. 72:

*"Asiakkaiden tarpeen mukaisesti järjestetty liikkumisen tuki toteuttaa lain tarkoitusta hyvinvoinnin edistämisestä ja ylläpitämisestä sekä eriarvoisuuden ja syrjäytymisen torjumisesta ja vähentämisestä. Se tukee osaltaan myös ikääntyneiden henkilöiden suoriutumista ja omatoimisuutta, **osallisuutta yhteiskuntaan** sekä tukee kotona asumista.*

SHL 23 § 2 momentin **"tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen"** määrittelystä

HE 164/2014 vp s. 102:

"11 §. Tuen tarpeet. Pykälässä säädettäisiin niistä tuen tarpeista, joiden perusteella sosiaalipalveluja on järjestettävä ja 14 §:ssä säädettäisiin näihin tuen tarpeisiin vastaavista sosiaalipalveluista. Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin tarpeesta saada tukea jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen.

Jokapäiväiseen elämään katsotaan kuuluvaksi tavanomaisia elämän toimintoja, joilla tarkoitetaan päivittäin tai säännöllisesti toistuvia tavallisia jokapäiväiseen elämään kuuluvia toimia kuten itsestään huolehtiminen, kotona suoriutuminen, liikkuminen, koulutus, työ, kommunikointi, **sosiaaliset vuorovaikutussuhteet ja yhteisöllisyys** sekä koulunkäynti, oppiminen ja tiedon soveltaminen."